

Nederlands
Jeugdinstituut

The background of the cover is a photograph of a group of young people in a library or meeting room. A man in a brown sweater is standing and speaking to a group of seated youth. One youth in the foreground has their hand raised, indicating participation. Bookshelves filled with books are visible in the background.

Aan de slag met jongerenparticipatie

Tips, handvatten en
inspiratie voor gemeenten

Inleiding

Jongeren hebben net als volwassenen een mening over veel verschillende onderwerpen. Ze hebben het recht om mee te praten en te beslissen. En ze komen soms met verrassende ideeën, omdat ze nog niet vastzitten in bestaande werkwijzen of structuren. Volwassenen hebben een verantwoordelijkheid om jongeren de kans te bieden om te participeren en invloed uit te oefenen op lokaal beleid. Dit zorgt voor maatschappelijke verandering en heeft een direct effect op het leven van de jongeren. Jongerenparticipatie is voor gemeenten dus een belangrijke tool voor maatschappelijke verandering.

Voor wie is dit document interessant?

Misschien ben je als gemeente al bezig met jongerenparticipatie en loop je tegen hobbels aan. Of staat jongerenparticipatie bij jullie gemeente nog in de kinderschoenen en ben je op zoek naar handvatten. Voor beide situaties vind je in deze publicatie praktische kennis over hoe je als gemeente jongerenparticipatie inzet om beter beleid te maken.

Wat vind je in dit document?

In deze publicatie vind je kennis over vier factoren die helpen bij het opzetten en uitvoeren van betekenisvolle en duurzame jongerenparticipatie in de gemeente. Ook komen vragen aan bod die leven bij gemeenten. Op de volgende pagina vind je de vier factoren waarvan we weten dat deze bijdragen aan jongerenparticipatie.

Hoe gebruik je dit document?

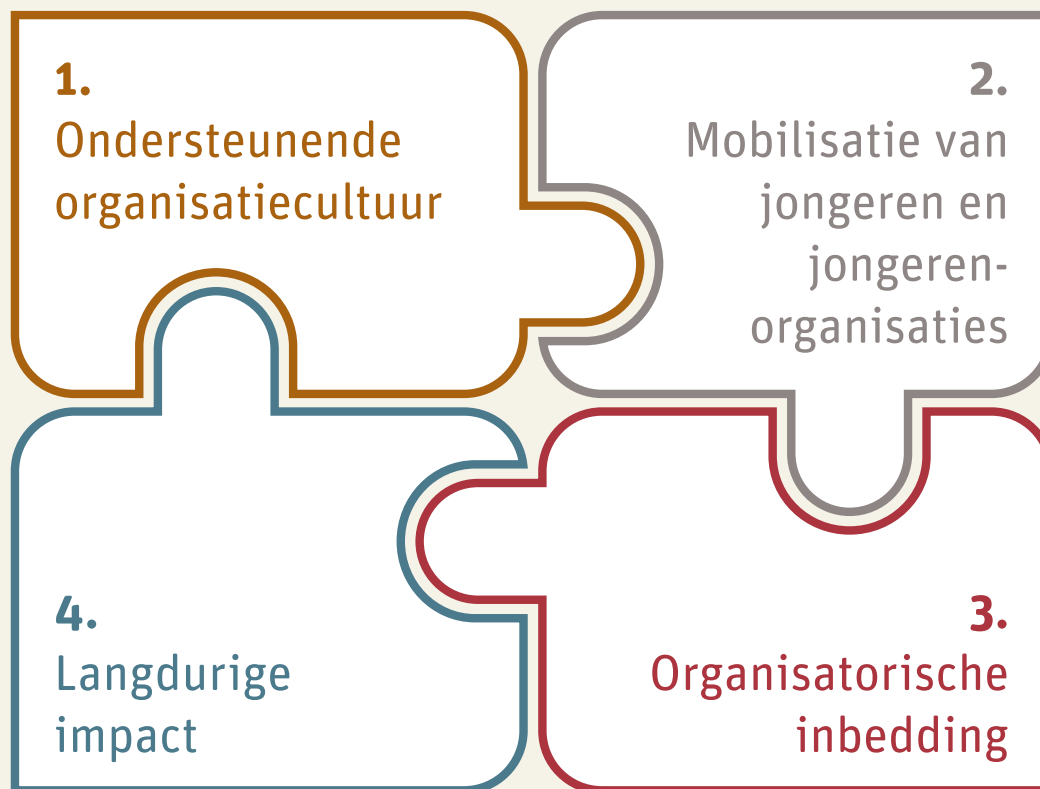
Ga niet meteen aan de slag met al deze thema's, maar kies er één. Welk thema is nu voor jullie het meest logisch om mee aan de slag te gaan? Bijvoorbeeld vanwege politiek momentum, de juiste energie of capaciteit, of omdat er de meeste verbetering te halen valt. Focus op dat thema. De praktijk wijst uit dat deze focus ook alle andere thema's in beweging zet.

Waar is de kennis in deze publicatie op gebaseerd?

Deze publicatie is voornamelijk gebaseerd op kennis uit [Democracy Reloading](#). Dit Europese partnerschap werkt aan het versterken van de democratie door gemeenten te ondersteunen in het betrekken van jongeren in lokale beleidvorming en besluitvorming. Democracy Reloading wordt in Nederland uitgevoerd door het [Nationaal Agentschap Erasmus+ Jeugd](#) en het NJi, in samenwerking met het ministerie van BZK, de VNG en NJR.

4 factoren

Klik op een puzzelstuk om
direct naar het betreffende
hoofdstuk te gaan.

1. Ondersteunende organisatiecultuur

Het bieden van een veilige omgeving, waardering geven en het leuk maken: dat zijn een paar onderdelen van het creëren van een ondersteunende organisatiecultuur voor jongerenparticipatie. Het moedigt jongeren aan om actief en betekenisvol deel te nemen aan besluitvorming binnen de gemeente.

2. Mobilisatie van jongeren (en jongerenorganisaties)

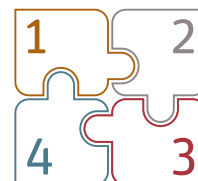
Het effectief benaderen, betrekken en enthousiasmeren van een brede groep jongeren om mee te denken en beslissen. Dit zorgt ervoor dat je werkt aan inclusieve jongerenparticipatie.

3. Organisatorische inbedding

Het ontwikkelen van beleid, strategie en structuur voor jongerenparticipatie in besluitvorming. Zo wordt het integraal onderdeel van de gemeentelijke organisatie.

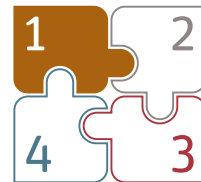
4. Langdurige impact

Het geven van terugkoppeling aan jongeren is essentieel voor duurzaamheid. Ook structureel geld en inzet van beleidsmakers is nodig. Zo kun je jongerenparticipatie blijven faciliteren en een relatie opbouwen met jongeren.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Thema 1 Ondersteunende organisatiecultuur	6
1.1 Wat houdt een ondersteunende organisatiecultuur in?	6
1.2 Hoe geef je een ondersteunende organisatiecultuur voor jongeren vorm?	7
1.3 Hoe overtuig je andere collega's van het belang van jongerenparticipatie?	10
1.4 Met welke organisaties kun je samenwerken om jongerenparticipatie te versterken?	13
1.5 Meer lezen over een ondersteunende organisatiecultuur	14
Thema 2 Wat houdt mobilisatie van jongeren (en jongerenorganisaties) in?	16
2.1 Inleiding	16
2.3 Welke vormen van jongerenparticipatie zijn er?	22
2.4 Welke vorm ga je gebruiken om jongeren te betrekken?	23
2.5 Welke organisaties en tools kun je nog meer raadplegen?	25
Thema 3 Organisatorische inbedding	27
3.1 Wat is een sterke organisatie?	27
3.2 Hoe zorg je voor organisatorische inbedding van jongerenparticipatie in beleids- en besluitvorming?	28
3.3 Hoe organiseer je de implementatie van jongerenparticipatie in je gemeente?	31
3.4 Meer lezen over organisatorische inbedding	33
Thema 4 Langdurige impact	34
4.1 Wat verstaan we onder langdurige impact?	34
4.2 Hoe benut ik de opgedane inzichten bij het borgen van jongerenparticipatie?	37
4.3 Welke financieringsmogelijkheden zijn er voor gemeenten rond jongerenparticipatie? ...	39
Referentielijst	41

Thema 1 Ondersteunende organisatiecultuur

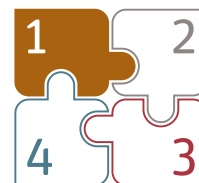
1.1 Wat houdt een ondersteunende organisatiecultuur in?

Een ondersteunende organisatiecultuur moedigt jongeren aan om actief en betekenisvol deel te nemen aan besluitvorming binnen je gemeente. Zo'n ondersteunende organisatiecultuur creëer je onder meer door jongeren waardering te geven, het leuk te maken om mee te denken, en een veilige omgeving te bieden. Ook voor jou en je collega's helpt het als jullie omgeving jongerenparticipatie ondersteunt.

Een aantal elementen draagt bij aan een ondersteunende organisatiecultuur voor jongerenparticipatie. Door deze elementen te combineren, creëer je een omgeving waarin jongeren zich gewaardeerd en betrokken voelen en waarin jij en je collega's goede input kunnen ophalen. Dat leidt tot een meer betekenisvolle participatie in de besluitvorming binnen de gemeente.

- Geef jongeren waardering en erken hun bijdrage.
- Maak het leuk om mee te denken.
- Organiseer bijeenkomsten in een ruimte waar jongeren en je collega's zich thuis voelen.
- Zorg voor een veilige omgeving.
- Stimuleer samenwerking en partnerschappen.

1.2 Hoe geef je een ondersteunende organisatiecultuur voor jongeren vorm?

Geef jongeren waardering en erken hun bijdrage

Hieronder geven we kort weer wat je als gemeente kunt doen om je waardering aan jongeren te laten blijken. De NJR geeft veel [verdiepende informatie over je contact met jongeren](#).

- **Besef dat de inbreng van jongeren hen tijd en energie kost.** Laat je waardering blijken door alle randvoorwaarden goed te regelen. Daarmee beloon je jongeren voor hun inzet. Denk hierbij aan een (reiskosten)vergoeding, het verzorgen van lunch of diner, een training die helpt bij hun ontwikkeling. Op [deze pagina](#) lees je meer over wel of niet vergoeden van participatie door jongeren.

Lees meer bij NJR

- **Erken en vier de bijdragen van jongeren.** Waardeer hun inbreng en spreek dit uit. Laat ze weten waarom je blij bent met hun inzichten. Dit kan een concrete verandering zijn, maar ook een verandering in de manier waarop volwassenen naar een onderwerp hebben leren kijken. Lees hoe de [gemeente Roosendaal dit aanpakt met de Jongerenroos](#).

Lees meer bij NJR

- **Luister naar jongeren.** Hun ideeën zijn waardevol en moeten serieus worden genomen. Zorg dat je dat niet alleen zegt, maar dat het ook uit je gedrag blijkt. Bijvoorbeeld door vragen te stellen als ze iets vertellen.

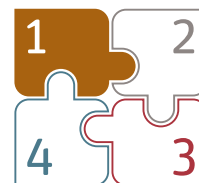

Lees meer bij NJR

- **Zorg voor terugkoppeling.** Laat jongeren weten wat er gebeurt met hun inzichten en hoe deze voor verandering kunnen zorgen. Maak concrete afspraken over wanneer en hoe jongeren de terugkoppeling kunnen verwachten. Bijvoorbeeld: *jullie kunnen één mondelinge update verwachten na de raadsvergadering in mei*. Doe dit als er iets met hun ideeën wordt gedaan, en ook als dit niet het geval is. Gemeenten kunnen nog wel eens stil worden als er nog niets gebeurd is met de input van jongeren. Blijf ook dan communiceren, vertel bijvoorbeeld waarom je nog niets gedaan hebt met de input en wat er op de planning staat.

Lees meer bij NJR

Maak het leuk voor jongeren om mee te denken

Verdiep je in [creatieve werkvormen](#). Vermijd standaard vergaderingen en het voeren van gesprekken, en kies voor meer dynamische manieren om jongeren te betrekken. Combineer wedstrijden, games, peilingen, social media of pizzameetings met een stevige inhoud, goede vragen en een duidelijke terugkoppeling van wat je met de input van jongeren gaat doen en hebt gedaan.

Een aantal praktijkvoorbeelden:

- [Gemeente Etten-Leur](#) liet jongeren een film maken over hun leven in de gemeente.
- [Gemeente Terneuzen](#) heeft een taxi-service opgezet die jongeren gratis kunnen gebruiken, in ruil voor antwoord op een aantal vragen.
- [Gemeente Groningen](#) hield een grote enquête onder jongeren om op te halen welke thema's jongeren belangrijk vinden en hoe ze bij gemeentelijke besluitvorming betrokken willen worden.
- [Gemeente Kerkrade](#) organiseerde een avond waar jongeren, bestuurders en ambtenaren samen een maaltijd bereidden en aten, zodat ze op een ontspannen manier met elkaar in gesprek kwamen.
- Voor een enquête zocht de [gemeente Ooststellingwerf](#) jongeren op bij plekken waar zij vaak zijn, zoals de bushalte, school en vrijetijdsvereniging.
- Gemeente Dijk en Waard organiseerde een scholierendeбатfestival.
- In de [Gemeente Heerenveen](#) konden jongeren zelf een smoothie maken op een Smoothie-fiets. De gemeente vroeg hiermee aandacht voor het thema gezondheid en kwam zo in gesprek met jongeren.
- Gemeente Gilze en Rijen ging met een fictieve cheque van 1.000 euro naar plekken waar jongeren zijn, zoals de kermis en de supermarkt, om te vragen wat zij met 1.000 euro zouden doen in de gemeente.

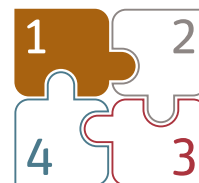
Lees meer bij NJR

‘De werkvormen waarvoor we kiezen, moeten jongeren verleiden om mee te doen. ... een poll invullen op sociale media is zo gepiept. De jongerenraad jongO40 van onze gemeente groeit als een tierelier: inmiddels hebben ze 1.000 volgers op Instagram. Daarmee hebben we een groot bereik. Tot slot zijn er nog andere randvoorwaarden en aandachtspunten in de omgang met jongeren. Aan gelijkwaardigheid en openheid hechten jongeren, en ook wij dus, veel waarde.’

Marc Mulder, beleidsmedewerker Jeugd gemeente Eindhoven

[Meer lezen >](#)

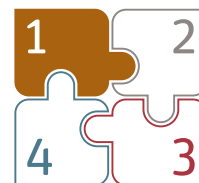
Organiseer bijeenkomsten op plekken waar jongeren al zijn en zich thuis voelen

Door gesprekken te voeren op plekken waar jongeren graag komen, voelen ze zich sneller op hun gemak. Spreek jongeren daarom op plekken waar ze al zijn, of organiseer bijeenkomsten in een toegankelijke en uitnodigende ruimte waar ze zich thuis voelen. Denk dus niet te snel aan een vergaderzaal, maar bijvoorbeeld aan een sportclub, buurthuis, jeugdcentrum, school of online platform. Een jongere gaf bijvoorbeeld aan dat ze het zo formeel vond in de vergaderzaal van het gemeentehuis, dat ze daardoor op een andere manier input ging leveren. Gebruik dit moment ook om te reflecteren. Op welke manier geef je in jullie gemeente ruimte aan jongeren? Worden ze bijvoorbeeld geweerd op bepaalde plekken?

Zorg voor een veilige omgeving

Jongeren moeten zich vrij voelen om hun mening te uiten zonder angst om belachelijk gemaakt te worden of afgewezen te worden. Ze kunnen zich ongemakkelijk voelen omdat de wereld van beleid nieuw voor ze is. Zorg daarom voor een veilige omgeving. Bijvoorbeeld:

- **Spreek samen af hoe je met elkaar omgaat in het gesprek of in de activiteit.** Regels kunnen kinderachtig overkomen en daardoor niet serieus voelen voor de jongeren en de gemeente. Pas het aan op de groep jongeren die je voor je hebt. Afspreken hoe je met elkaar omgaat, kan bijvoorbeeld zijn: eerst als gemeente luisteren, dan reageren. Of spreek af dat persoonlijke verhalen niet doorverteld worden aan anderen zonder eerst toestemming te vragen.
- **Zorg dat je jezelf goed voorbereid op het proces zonder dat inhoudelijk de uitkomst al vast ligt.** Weet welke jongeren er komen en wat je van ze verwacht. Zorg ook dat zij weten wat ze van jou kunnen verwachten. Het helpt als verwachtingen concreet en specifiek zijn. Weet wat er met de input gaat gebeuren en communiceer dit naar de jongeren. Dat draagt bij aan een veilige en respectvolle sfeer.
- **Het voelt voor jongeren veiliger als ze niet de enige zijn.** Geef aan dat ze samen mogen komen, of nodig meerdere jongeren uit.
- **Geef ook jongeren de kans zich goed voor te bereiden.** Inhoudelijk weten ze waarschijnlijk minder van het thema dan de mensen die binnen de gemeente werken, dus vertel van te voren welk soort input je van hen verwacht. Geef ze de gelegenheid om van tevoren al iets over het onderwerp te lezen, kijken of doen. Zo kunnen ze vragen vormen en aangeven wat ze verder van je nodig hebben om zich goed voor te bereiden. Dit kan leiden tot een meer gelijkwaardige dynamiek in een gesprek.

Stimuleer samenwerking en partnerschappen

- **Werk samen met andere afdelingen.** Zo creëer je een effectieve omgeving met samenwerking tussen afdelingen en partners en kun je beleid en procedures afstemmen. Als je jongeren spreekt over de speeltuinen in de wijk, betrek dan niet alleen de afdeling jeugd, maar ook bijvoorbeeld de afdeling ruimtelijke ordening en financiën.
- **Leg contact met organisaties of plekken waar jongeren vaak komen en vraag ze mee te denken over hoe je jongeren kunt benaderen en over welke thema's jongeren waarschijnlijk hun mening willen geven.** Deze organisaties weten mogelijk ook wat jongeren fijn en minder fijn vinden. Denk bijvoorbeeld aan de sportclub, een buurtfeest of de jongerenclub van kerk of moskee.

1.3 Hoe overtuig je andere collega's van het belang van jongerenparticipatie?

Voor duurzame jongerenparticipatie is het cruciaal dat voldoende mensen binnen de gemeente het belang ervan inzien en dat alle betrokkenen gemotiveerd zijn om het te laten slagen. Maar in de praktijk is het soms lastig om collega's te betrekken en hen de meerwaarde van jongerenparticipatie te laten inzien. We geven een aantal tips.

Collega's die niet willen: veroordeel ze niet.

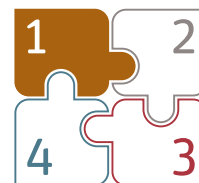
Het helpt niet om collega's te veroordelen als ze niets doen met jongerenparticipatie. Onbekend maakt soms onbemind. Ga in gesprek en verken hun bezwaren. Wat is hun reden om zich hier niet mee bezig te houden? Misschien hebben ze een ander beeld van jongerenparticipatie, of minder goede ervaringen. Door te begrijpen wat collega's nodig hebben om de meerwaarde van jongerenparticipatie te ervaren, kun je gericht ondersteuning bieden.

‘Vaak kreeg ik terug van collega's dat ze al voldoende op jongerenparticipatie deden. Waarom zouden ze hier nog meer tijd en geld in steken? Hierop hebben mijn collega's en ik op allerlei manieren de dialoog gezocht met collega's, bestuur, jongeren, stakeholders en inwoners. We wilden onderzoeken waar zij tegenaan liepen en wat er wél goed ging. Daarom organiseerden we een themabijeenkomst voor collega's en de gemeenteraad. En stond er een ideeënbus bij het koffiezetapparaat. Daarmee hoopten wij dat het thema ging leven in onze gemeentelijke organisatie. Dit lukte, we merkten dat er vaker collega's bij ons kwamen met vragen over het inrichten van participatie.’

Anna Harbers, (toenmalig) trainee in de gemeente Ooststellingwerf

[Meer lezen >](#)

Blijf wel scherp als collega's dingen zeggen die jeugdparticipatie in een kwaad daglicht stellen. Ga daar het gesprek over aan en onderzoek of je bezwaren en vooroordelen kunt wegnemen.

Je kunt hierbij de volgende informatie gebruiken:

Waarom jeugdparticipatie? | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl).

Collega's die wel willen, maar niet weten hoe

Onderzoek wat collega's nodig hebben om de meerwaarde van jongerenparticipatie te ervaren. Begin bij de collega's die jij het hardst nodig hebt, of waarvan je merkt dat zij al warm lopen voor jongerenparticipatie. Ervaren collega's het belang jongerenparticipatie? Wat houdt hen dan tegen om ermee aan de slag te gaan? En hebben ze al eens in de praktijk ervaren dat het hen kan helpen?

Het kan een nuttige investering zijn om collega's te betrekken en hen de meerwaarde van participatie te laten zien en ervaren. Je kunt zelf een project of traject starten, of met een klein groepje collega's. Als onderdeel hiervan:

- Vertel je collega's over het proces, zodat zij begrijpen welke stappen gezet worden.
- Investeer je in collega's van verschillende functies en afdelingen die de energie en motivatie hebben om met jongerenparticipatie aan de slag te gaan. Deze collega's kunnen op hun beurt andere collega's motiveren.
- Neem je collega's eens mee naar een bijeenkomst met jongeren. En probeer het onderwerp jongerenparticipatie op verschillende momenten en op verschillende manieren onder de aandacht te brengen. Dat helpt collega's bij het ontwikkelen van de benodigde kennis, begrip en bewustzijn.

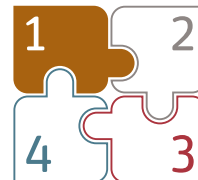
Door te laten zien wat je kunt bereiken door jongeren te betrekken, kun je collega's motiveren en inspireren. Laat met concrete voorbeelden zien dat jongerenparticipatie niet ingewikkeld hoeft te zijn en op een makkelijke manier kan worden gerealiseerd.

'Jullie praten nu óver jongeren, mogen zij zelf ook meedenken?' Op deze manier geef ik het bewustzijn dat ik heb opgedaan door aan anderen en breidt de olievlek zich uit. Inmiddels krijgen we steeds vaker vragen over jongerenparticipatie en verzoeken tot ondersteuning of samenwerking.'

Lieke Peeters (beleidsmedewerker Jeugd, gemeente Nijmegen)

Meer lezen >

Hierdoor wordt jongerenparticipatie niet afhankelijk van slechts een of twee beleidsmedewerkers. Ook in gemeenten waar veel gebeurt op jongerenparticipatie blijft deze aanpak werken wanneer nieuw projecten of samenwerkingen worden aangegaan. Zoals bij Gemeente Breda of Gemeente Eindhoven, die hun aanpak wilden verspreiden naar andere afdelingen en collega's.

'Als team zijn wij destijds gewoon gestart. Met gezond boerenverstand en een beetje goed geluk kom je een eind. Daarbij kun je van fouten leren. We lieten aantallen los. Misschien is feedback van 25 jongeren niet representatief, maar zij kunnen al wel een indruk geven van wat er leeft. Zolang je vanachter je bureau blijft roepen dat jeugdparticipatie moeilijk is en weinig inclusief, gebeurt er helemaal niets.'

Marc Mulder, (beleidsmedewerker Jeugd, gemeente Eindhoven)

[Meer lezen >](#)

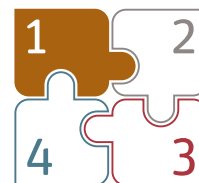
Zorg dat de jongeren zichtbaar zijn

Om meer aandacht voor jongerenparticipatie te creëren, is het belangrijk om de jongeren zelf zo zichtbaar mogelijk te maken. Dat helpt om collega's te enthousiasmeren. Laat ze bijvoorbeeld aan het woord tijdens teamoverleg of deel filmpjes van hun activiteiten. Laat jongeren ook zelf nadenken over manieren om hun zichtbaarheid te vergroten, bijvoorbeeld door de inzet van sociale media.

Aan de slag met jongerenparticipatie

Heb je zelf nog geen beeld van de jongeren in je gemeente, probeer dit te gaan verkennen zoals in de gemeente Terneuzen. In deze gemeente waren al concrete ambities gesteld over jongerenraden, maar was er nog geen helder beeld van de jongeren zelf. Door een verkenning in de dorpskernen en in gesprek te gaan met jongeren bij de bushalte, scholen en vrijetijdsplekken was het voor de beleidsmedewerker van de gemeente Terneuzen mogelijk om tot een aantal persona's te komen, profielen die de behoeften van de jongeren schetsten. Deze persona's hielpen haar om de jongeren zichtbaar te maken bij collega's.

1.4 Met welke organisaties kun je samenwerken om jongerenparticipatie te versterken?

Het benutten van maatschappelijke partners in de gemeente is een effectieve manier om een diverse groep jongeren te bereiken. Organisaties zoals jongerenwerk, scholen, jeugdzorg, (sport)verenigingen en buurtverenigingen spelen een sleutelrol in het dagelijks leven van jongeren. Zij weten als geen ander hoe ‘hun’ jongeren te motiveren om met je samen te werken in participatieprocessen.

Breng in kaart welke organisaties en initiatieven in contact staan met jongeren.

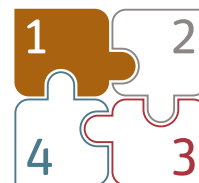
Je kunt dit doen door een “sneeuwbal” te gooien: vraag een paar organisaties die je kent welke andere organisaties zij kennen. Vraag het ook aan die nieuwe organisaties. Uiteindelijk zul je merken dat je de meeste organisaties gevonden hebt. Het helpt als je niet alleen vanuit je eigen afdeling zoekt, maar ook andere afdelingen erbij betreft. Zij kennen weer andere organisaties, waardoor je netwerk groter wordt.

Denk bij het in kaart brengen van partners aan:

- **Jongerenwerkers:** Zij staan dicht bij jongeren en hebben een goed beeld van wat er leeft onder de jeugd. Jongerenwerkers kunnen als geen ander de brug slaan tussen jongeren en beleidsmakers.
- **Scholen (po, vo, mbo, hbo en wo):** het onderwijs heeft directe en dagelijkse toegang tot jongeren en kan hen motiveren en faciliteren om deel te nemen aan participatieprocessen. Leraren, mentoren en decanen begrijpen de behoeften en uitdagingen van jongeren en kunnen hen aanmoedigen om zich uit te spreken en actief deel te nemen aan gemeentelijke initiatieven.
- **Welzijns- en jeugdzorgorganisaties:** Zij bieden ondersteuning aan jongeren in kwetsbare situaties en kunnen hen helpen om hun stem te laten horen. Jeugdzorgorganisaties hebben vaak een jongerenraad die gevraagd en ongevraagd advies geeft aan het bestuur. Vaak is er een coördinator of begeleider van de jongerenraad. Via hen kun je in veel gevallen contact leggen.
- **Sport-, cultuur- en buurtverenigingen:** Sport, cultuur en buurtactiviteiten zijn vaak centrale onderdelen van het sociale leven van jongeren. Door samen te werken met deze organisaties kun je als gemeente jongeren bereiken op een informele manier.
- **Religieuze instellingen zoals kerken en moskeeën:** Religieuze instellingen spelen een centrale rol in het leven van veel jongeren. Deze instellingen hebben vaak sterke banden met de gemeenschap en bieden wekelijks activiteiten of diensten aan. Jongeren die niet op school zitten of geen sport doen, zijn soms wel betrokken bij hun kerk of moskee. Je komt zo in contact met jongeren die via andere partners buiten beeld blijven.
- **De bibliotheek en de muziekschool:** Jongeren zijn in de bibliotheek en op de muziekschool, vaker alleen dan in andere situaties. Bijvoorbeeld als ze een boek zoeken, of op hun les wachten. Ze hebben dan kort de tijd om los van groepsdynamiek een simpele vraag te beantwoorden.

Lees meer bij NJR

Hoe zorg ik dat anderen ook graag met mij willen samenwerken?

Neem initiatief in het contact met betrokken partners en betrek hen bij het proces. Maak helder waarom je hun betrokkenheid nodig hebt en wat zij er aan hebben (“What’s in it for them?”). Om te zorgen voor een gezamenlijke urgentie en wens om samen te werken, helpt het vaak om het vraagstuk zo concreet mogelijk te maken. Zo kan het gaan over overgewicht of schooluitval. Hierdoor worden gesprekken minder abstract. Ook zorgt concrete taal ervoor dat deelnemers zich meer betrokken voelen.

De gemeente Utrecht heeft ervaren hoe gezamenlijk belang maatschappelijke partners kan oproepen en aanzetten tot snelle actie. Dit doet ze door de ‘what’s in it’ voor de jongeren en ‘what’s in it’ voor de collega’s van gemeente en samenwerkingspartners duidelijk te maken. Elke stakeholder heeft zijn eigen belang. Hoe duidelijker dit is, hoe beter de samenwerking. Dit vraagt een investering in de relaties aan het begin van een traject, maar aan het eind én voor volgende trajecten levert deze investering veel op.

[Meer lezen >](#)

1.5 Meer lezen over een ondersteunende organisatiecultuur

Participatie door jongeren: wel of niet vergoeden? De Nationale Jeugdraad (NJR) gebruikt tien bouwstenen die de weg wijzen naar een betekenisvolle samenwerking tussen gemeente en jongeren. Een van die bouwstenen is erkenning en terugkoppeling. Jongeren zijn graag nuttig, dus willen ze horen hoe hun inbreng gebruikt is. Ook kun je hun bijdrage erkennen door ze een tegemoetkoming te geven.

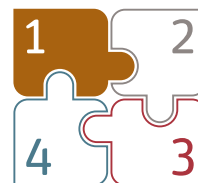

Gedachten over wel of niet vergoeden, lees je hier: [Participatie door jongeren: wel of niet vergoeden?](#) | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl).

Vijf tips van jongeren over het betrekken van jongeren. Wat vinden jongeren belangrijk als je hen betreft bij je project, organisatie of beleidsproces? Vijf tips van acht juniorgemeentecoaches die betrokken waren bij het traject Democracy Reloading 1.0.

[Vijf tips van jongeren over het betrekken van jongeren](#)
Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl).

Hoe ontwerp je een succesvol participatietraject? Het Participatie Jeugdplatform van de gemeente Amsterdam is een succesvol participatietraject in het gemeentelijke domein. De gemeente past beleid aan op basis van de kennis en ervaring van ouders en kinderen.

 [Lees meer](#)

Praktijkvoorbeelden

 Gemeente Nijmegen: Democracy Reloading bracht veel beweging bij de gemeente Nijmegen. Door de continue aandacht die beleidsmedewerker Jeugd Lieke Peeters sindsdien aan het onderwerp geeft, creëert zij aandacht en draagvlak bij jongeren, collega's, scholen en andere betrokkenen. Daardoor weten mensen haar nu ook te vinden voor ondersteuning en samenwerking.

[Meer lezen >](#)

 Gemeente Ooststellingwerf: Anna Harbers zocht voor de gemeente Ooststellingwerf uit hoe zij mbo'ers en jongeren in een kwetsbare positie konden laten meedenken over beleid. Al snel kwam ze erachter dat er een dieperliggend probleem speelde, want de jongeren die willen meedenken en meepraten met de gemeente participeerden wel degelijk. Zij, én andere inwoners van de gemeente, hadden alleen niet het gevoel dat er naar hen werd geluisterd.

[Meer lezen >](#)

 Gemeente Halderberge: Door verbinding te zoeken met alle betrokkenen rondom jongerenparticipatie creëer je de basis voor duurzame jongerenparticipatie. Dat is de belangrijkste les uit het leertraject Democracy Reloading voor Maartje Verhulst, programmamanager, beleidsmedewerker en ambassadeur overheids- en burgerparticipatie van de gemeente Halderberge.

[Meer lezen >](#)

 Gemeente Eindhoven: over hoe de gemeente Eindhoven collega-beleidsmakers mobiliseerde om de stem van jongeren op te halen.

[Meer lezen >](#)

Voor duurzame jongerenparticipatie is samenwerking binnen je gemeente cruciaal. Je moet dus de raad, wethouders, de ambtelijke organisatie en jongeren mobiliseren. Een wethouder, raadslid en jongerenraadslid delen hun tips.

 [Lees meer](#)

Thema 2 Wat houdt mobilisatie van jongeren (en jongerenorganisaties) in?

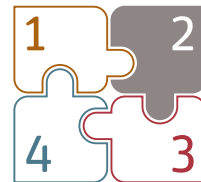
2.1 Inleiding

Als gemeente heb je een belangrijke rol in het mobiliseren van jongeren en jongerenorganisaties. Dit houdt in dat je jongeren activeert en aanspoort om zich in te zetten voor een bepaald doel en dat je het makkelijk maakt voor jongeren om deel te nemen. Veel gemeenten geven aan dat ze het lastig vinden om jongeren te mobiliseren. Toch is het met de juiste aanpak mogelijk om jongeren effectief te benaderen, betrekken en enthousiasmeren.

Belangrijke elementen voor mobilisatie

Er zijn verschillende manieren om jongeren te mobiliseren. Hiervoor zijn een aantal elementen van belang:

- **Bewustwording van houding en aannames, ook van jezelf.** Zet je nieuwsgierige modus aan bij uitspraken of ideeën van jezelf of anderen. Zoals: “ze willen niet betrokken worden”, “dit is niet interessant voor ze”, “dat is echt een moeilijke doelgroep” of “dit vraagstuk of thema is te complex voor jongeren”. Deze ideeën kunnen voortkomen uit ervaringen, maar er kunnen ook aannames onderliggen die je niet bevraagd hebt. Vasthouden aan deze gedachten weerhoudt je ervan om te kijken naar eigen gedrag en dit te veranderen. Het is constructiever om je aannames te toetsen: reflecteer op je eigen houding, bijdrage en inzet en kijk hoe je zelf kunt zorgen dat je open staat voor wat jongeren willen en vinden.
- **Opbouwen en onderhouden van een relatie.** Dit is cruciaal voor het mobiliseren van jongeren, omdat jongerenparticipatie over het algemeen geen eenmalige actie is. Maak een praatje, vraag naar hun dag, onthoud hun voorkeuren of interesses. Kortom, zorg dat ze een positieve ervaring hebben doordat ze zich gezien en gehoord voelen. Dit draagt bij aan het vertrouwen van jongeren jegens de gemeente. Gaat het in sommige gevallen in eerste instantie wel om incidentele participatie, dan kan een relatie ervoor zorgen dat de jongeren in de toekomst eerder bereid zijn weer te willen bijdragen of te delen met hun netwerk. Nodig een jongere met wie je werkt bijvoorbeeld uit voor een informatiebijeenkomst of een viering. Zo nodigde gemeente Roosendaal hun jongerenraad uit voor de viering van carnaval. Een ander voorbeeld uit Roosendaal is het initiatief van de wethouder om te lunchen met de jongerenraad. Jongerenraadslid: “Dat doet best veel, ook al is het een klein gebaar. Het voelt als waardering voor wat ik doe.”

- **Gelijkwaardigheid.** Jongerenparticipatie is meer dan alleen het verzamelen van input. Het is essentieel om **gelijkwaardig overleg** met jongeren te faciliteren en hun standpunten serieus te nemen in de uiteindelijke besluitvorming. Probeer bijvoorbeeld geen complimenten te geven die je aan een volwassen collega ook niet zou geven. Zoals “wat goed dat je hier een mening over hebt”. Dit soort complimenten kunnen neerbuigend overkomen. Zeg bijvoorbeeld wel: “Dat vind ik een goed argument”. Daarnaast doe je dit ook door hen mee te nemen in het proces en de tijd te nemen om een bepaalde context toe te lichten als je merkt dat dat nodig is. Ook kun je vragen wat de jongeren van jouw bijdrage of sessie vonden. Daarmee geef je het signaal af: Jullie mogen iets van mij vinden en dit neem ik serieus.
- **Diverse groep.** Er zijn veel verschillen tussen jongeren. Zorg daarom voor betrokkenheid van een diverse groep jongeren om verschillende behoeften en perspectieven te begrijpen. Je kunt ervoor kiezen om dit gespreid te doen en apart van elkaar, of juist door alle jongeren bij elkaar te brengen. Je kunt meer hierover lezen in [Hoe bereik je diverse groepen jongeren](#). Ook kun je bij de NJR meer lezen over het motiveren van jongeren.

Lees meer bij NJR

- **Samenwerken met** maatschappelijke organisaties. Deze organisaties hebben dagelijks contact met jongeren. Deze sleutelorganisaties kennen de jongeren goed en weten hoe ze hen kunnen motiveren om mee te praten en betrokken te blijven.

Lees meer

2.2 Hoe bereik je een diverse groep jongeren?

Er zijn in Nederland ruim 2,5 miljoen jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Deze jongeren verschillen in leeftijd, gender, afkomst, hobby's, interesses, opleidingsniveau en veel andere aspecten. Hoe zorg je er als gemeente voor dat je een diverse groep jongeren bereikt?

Breng de jongeren in je gemeente in kaart

Om jongeren goed te kunnen bereiken, is het belangrijk dat je als gemeente de jongerenpopulatie in jouw gemeente in beeld hebt. Hoeveel jongeren zijn er, waar wonen ze, wat doen ze? Denk hierbij aan aspecten zoals leeftijd, cultuur, opleidingsniveau en vrijetijdsbesteding. Aan de hand van deze input kun je een strategie ontwikkelen om de jongeren in je gemeente te bereiken.

‘Al snel bleek dat we de jongeren onvoldoende kenden. Veel collega's gaan bijvoorbeeld uit van hun eigen jeugd of de ervaringen van hun kinderen. Hierdoor hebben ze een gekleurd beeld. Daarom ben ik uitgebreid onderzoek gaan doen om te ontdekken wie onze jongeren zijn: waar wonen ze, wat speelt er, wat zijn hun dromen, hoe kunnen we hen het beste bereiken? Ik bracht kortom hun leefwereld, uitdagingen en behoeften in kaart.’

Jozien Borgmeijer, Adviseur burger- en overheidsparticipatie, Gemeente Terneuzen

Bepaal je doel en bedenk welke groep(en) jongeren je nodig hebt

Het is niet altijd nodig om een volledig representatieve groep jongeren te betrekken. Soms kan een specifieke groep jongeren worden aangesproken, afhankelijk van het onderwerp of de doelgroep. Bepaal daarom als gemeente of diversiteit essentieel is voor een bepaald vraagstuk, of dat de input van een gerichte groep volstaat.

Betrek ook jongeren die vaak ondervertegenwoordigd zijn

Bij inspraak op gemeentelijk niveau worden vaak dezelfde jongeren betrokken, zoals jongeren uit een panel of actieve scholieren. Hoewel hun betrokkenheid waardevol is, vertegenwoordigen ze niet alle jongeren, dus je mist perspectieven. Het vraagt extra inspanning om te zorgen voor inclusievere jongerenparticipatie, want dit betekent dat je actief op zoek gaat naar jongeren die normaal gesproken niet worden bereikt of niet vanzelfsprekend deelnemen aan het gesprek binnen de gemeente. Jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie of jongeren met een beperking zijn vaak ondervertegenwoordigd en krijgen minder kansen om hun stem te laten horen.

Stel jezelf de volgende vragen:

- Hebben we alle relevante perspectieven in beeld?
- Waardoor bereiken we sommige jongeren moeilijker?
 - Past de vorm die we gebruiken niet bij deze jongeren?
 - Past de plek niet bij deze jongeren?
 - Hebben ze geen tijd om deel te nemen, bijvoorbeeld omdat ze moeten werken? Helpt het om een hogere vergoeding aan te bieden?
- Durven we ook de stillere en minder betrokken jongeren aan te spreken?
- Wie kan ons helpen om een diverse groep jongeren te vinden en betrekken?
- Welke projecten of initiatieven bestaan er die deze jongeren weten te bereiken?
- Waardoor lukt het hen wel en wat kunnen wij daarvan leren?
- Wat heeft deze jongere of deze groep nodig om wel te kunnen en willen participeren?

Leestip: toolkit inclusieve jongerenparticipatie van Stichting Alexander

In de toolkit vind je handvatten om met jongeren en organisaties in gesprek te gaan over inclusie, diversiteit, gelijkwaardigheid en participatie.

Investeer in communicatiemiddelen die jongeren bereiken

Gebruik de communicatiemiddelen die jongeren zelf gebruiken. Daardoor vergroot je als gemeente de kans op betrokkenheid en bereik je een breder, diverser publiek. Jongeren zijn vaak aanwezig op sociale media zoals Instagram, TikTok en Snapchat. Ook communiceren ze veel via platforms als WhatsApp. Deze kanalen bieden de mogelijkheid om snel en direct met hen in contact te komen, maar vereisen wel dat de boodschap op een toegankelijke en aantrekkelijke manier wordt gebracht. Houd rekening met de toon en stijl die jongeren aanspreekt. Denk aan korte, visueel aantrekkelijke content. Je hoeft dit niet alleen te doen, dit is iets waar jongeren zelf ook goede ideeën over hebben en waaraan sommigen misschien ook praktisch willen bijdragen.

Communiceer niet alleen als je iets van jongeren nodig hebt, maar vertel ze ook over wat een gemeente doet. Als ze je al “kennen”, zullen ze sneller geneigd zijn om in te gaan op een hulpverzoek.

Lees meer

Houd rekening met verschillende interesses en talenten

Waar de ene jongere graag cognitief wordt uitgedaagd, werkt een ander liever aan praktische oplossingen. Jongeren hebben ook verschillende voorkeuren over hoe ze betrokken willen worden: eenmalig of structureel, in een groep of persoonlijk, online of fysieke, op een voor hen bekende plek of in het gemeentehuis. Het is daarom belangrijk om ruimte te bieden voor diverse vormen van participatie. Verderop vind je een aantal werkvormen als voorbeeld. Bij de NJR lees je meer over het benutten en stimuleren van de talenten van jongeren.

Lees meer bij NJR

Jongeren bereiken jongeren

Jongeren hebben vaak de meeste invloed op elkaar. Daarom geeft de NJR als belangrijke tip om ook jongeren zelf te laten werven. Zij weten goed waar ze andere jongeren kunnen vinden. [Bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie: Bereiken & Betrekken](#). Gebruik hun enthousiasme om anderen aan te moedigen mee te doen. Vraag bijvoorbeeld aan jongeren of ze anderen kennen die willen aansluiten. Kijk ook hier weer goed hoe deze groepen betrokken willen worden: sommigen willen meedenken vanaf het begin, anderen willen liever actie ondernemen. Pas je aanpak aan op hun voorkeuren.

‘We constateerden dat onze gemeente al redelijk wat instrumenten voor jongerenparticipatie inzet. Deze instrumenten zijn op zich goed, maar we hebben hierin nog wel wat te leren. Zo mogen we ons beter inleven in de jongeren en in welke vragen voor hen relevant zijn. En we moeten per situatie bewuster kiezen welk instrument het beste bij past bij de groep die je wilt bereiken.’ Anna maakte een ‘stakeholder’-map van partijen die betrokken zijn bij jongeren en die wellicht een rol in jongerenparticipatie kunnen spelen. ‘Denk hierbij aan scholen, verenigingen en jongerenwerk. Zij hebben contact met jongeren. Zij hebben het vertrouwen. We kunnen meer met hen samenwerken om de mening van jongeren te horen.’

Anna Harbers, (toenmalig) trainee, gemeente Ooststellingwerf

Ga naar de plekken toe waar jongeren zich bevinden

Een goede manier om aansluiting te vinden bij verschillende groepen jongeren is door actief naar plekken te gaan waar zij zich bevinden. Beperk je niet tot één plek omdat je dan de jongeren mist die daar niet zijn, of daar niet de ruimte of tijd voelen om met je in gesprek te gaan. Het is belangrijk om te onderzoeken welke plekken dit zijn binnen je eigen gemeente en hierop in te spelen. Hieronder enkele voorbeelden van openbare plekken:

- Pauze middelbare school
- Na schooltijd bij de bushalte
- Supermarkt op zaterdag of avonduren (bijbaantjes)
- Het trapveld
- Skatepark of bankjes in het park
- De kapper/barbier
- Op de hoek van de straat bij de snackbar
- Het buurthuis
- Kleine pleintjes
- Speeltuinen
- Sportschool

Denk out of the box: Waar moet de handhaving vaak heen vanwege zaken als overlast? Ga juist naar die plekken toe. Mensen en organisaties die dagelijks met jongeren werken, weten vaak het beste hoe en waar je hun jongeren kunt aanspreken.

2.3 Welke vormen van jongerenparticipatie zijn er?

Er zijn verschillende vormen van jongerenparticipatie. De vormen van jongerenparticipatie kun je indelen op basis van verschillen in doelen, vragen of fases in het beleidsproces. Ook passen bepaalde vormen bij specifieke groepen jongeren.

Incidenteel of structureel:

Incidentele participatie

Incidentele participatie omvat kortdurende of eenmalige activiteiten waarbij jongeren gevraagd worden om mee te denken of een mening te geven. Voorbeelden hiervan zijn focusgroepen, enquêtes of brainstormsessies. Jongeren geven input, maar hebben vaak beperkte invloed op het vervolg. Dit kan nuttig zijn voor specifieke vragen of situaties waarin snelle feedback nodig is.

Structurele participatie

Structurele participatie is een langdurige en diepgaande vorm van participatie, waarbij jongeren over een langere periode betrokken blijven. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een jongerenraad, werkgroep of doorlopend co-creatieproces. In deze vorm krijgen jongeren meer verantwoordelijkheid en invloed en kunnen ze actief meewerken aan de uitvoering van beleid of projecten.

Dit hoeven niet de hele tijd dezelfde jongeren te zijn. Je kunt ook in een vaste structuur een wisselende groep jongeren bevragen, bijvoorbeeld door iedere eerste maandag van de maand een jongerenvraag te stellen op sociale media.

Levels van participatie: de participatieladder van Hart

Meedoen kan op verschillende manieren: Je kunt jongeren laten kiezen tussen twee alternatieven (bijvoorbeeld locaties voor een nieuw buurthuis), je kunt ze meer open laten meedenken over de functies die dat buurthuis zou moeten vervullen of je kunt ze de gelegenheid geven om zelf activiteiten te bedenken en organiseren, met hulp van volwassenen. Niet alle jongeren vinden hetzelfde fijn en je kunt niet in alle situaties

In veel gemeenten is jongerenparticipatie formeel geborgd door middel van een jongerenraad. Deze raden bestaan vaak uit jongeren die zich inzetten voor de belangen van hun leeftijdsgenoten. Jongerenraden kunnen een formeel platform bieden waar jongeren hun mening kunnen uiten en invloed kunnen uitoefenen.

[Meer lezen >](#)

dezelfde input gebruiken. Soms zijn er al zo veel beslissingen genomen dat het hoogst haalbare is dat jongeren kiezen tussen een aantal alternatieven. In zo'n geval is het niet eerlijk om ze bijvoorbeeld zelf een nieuw alternatief te laten bedenken. Je weet immers al dat je dat niet zult kunnen uitvoeren. In andere situaties kan er wel ruimte zijn om gezamenlijk een nieuwe oplossing voor een probleem te bedenken en uit te werken. De socioloog Roger Hart ontwikkelde de participatieladder waar hij die vormen van participatie op ordende.

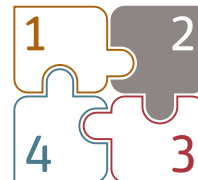

Lees [hier](#) meer over de modellen voor jongerenparticipatie.

2.4 Welke vorm ga je gebruiken om jongeren te betrekken?

Er zijn verschillende vormen om jongeren te betrekken, van vragenlijst tot jeugddebat of jongerenbudgetproces. Hoe kies je een werkvorm die past bij jouw gemeente en de jongeren?

1. **Ontwerp de werkvormen zoveel mogelijk samen met jongeren** zodat ze direct gemotiveerd zijn, en zich gelijkwaardig voelen. Het proces samen vormgeven is ook een vorm van inspraak.
2. **Start met het doel:** Wat wil je voor de jongeren bereiken? Een aantal vragen kunnen hierbij helpen:
 - Waarom wil je de inzichten van jongeren horen?
 - Hebben jongeren een vraagstuk waarover je met ze van gedachten wilt wisselen?
 - Of heb je zelf een maatschappelijk vraagstuk waarbij je hen wilt betrekken?
 - In welk stadium van beleidsvorming en besluitvorming wil je de jongeren betrekken? Kunnen jongeren nog meedenken met de kaders van het beleid? Of wil je dat ze feedback geven op een plan dat al af is?
3. **Bepaal de kaders en deel die met de jongeren:**
 - Is het mogelijk om jongeren een vergoeding te geven voor hun tijd?
 - Hoe en wanneer bespreek je met de jongeren wat jij van hen verwacht en wat ze van jou kunnen verwachten?
 - Hoeveel ruimte is er voor de inbreng van jongeren? Kan het beleid nog veranderen of wil je alleen advies?
 - Wat is het tijdpad? Wanneer heb je input van jongeren nodig, wanneer ga je dat verwerken en wanneer horen de jongeren hoe je hun input gebruikt hebt?
 - Bedenk wat de verantwoordelijkheden gaan worden en wat niet. Het oprichten van een jongerenraad is veel werk en met vaak ingewikkelde procedures en regelingen. Dit kan afschrikken.

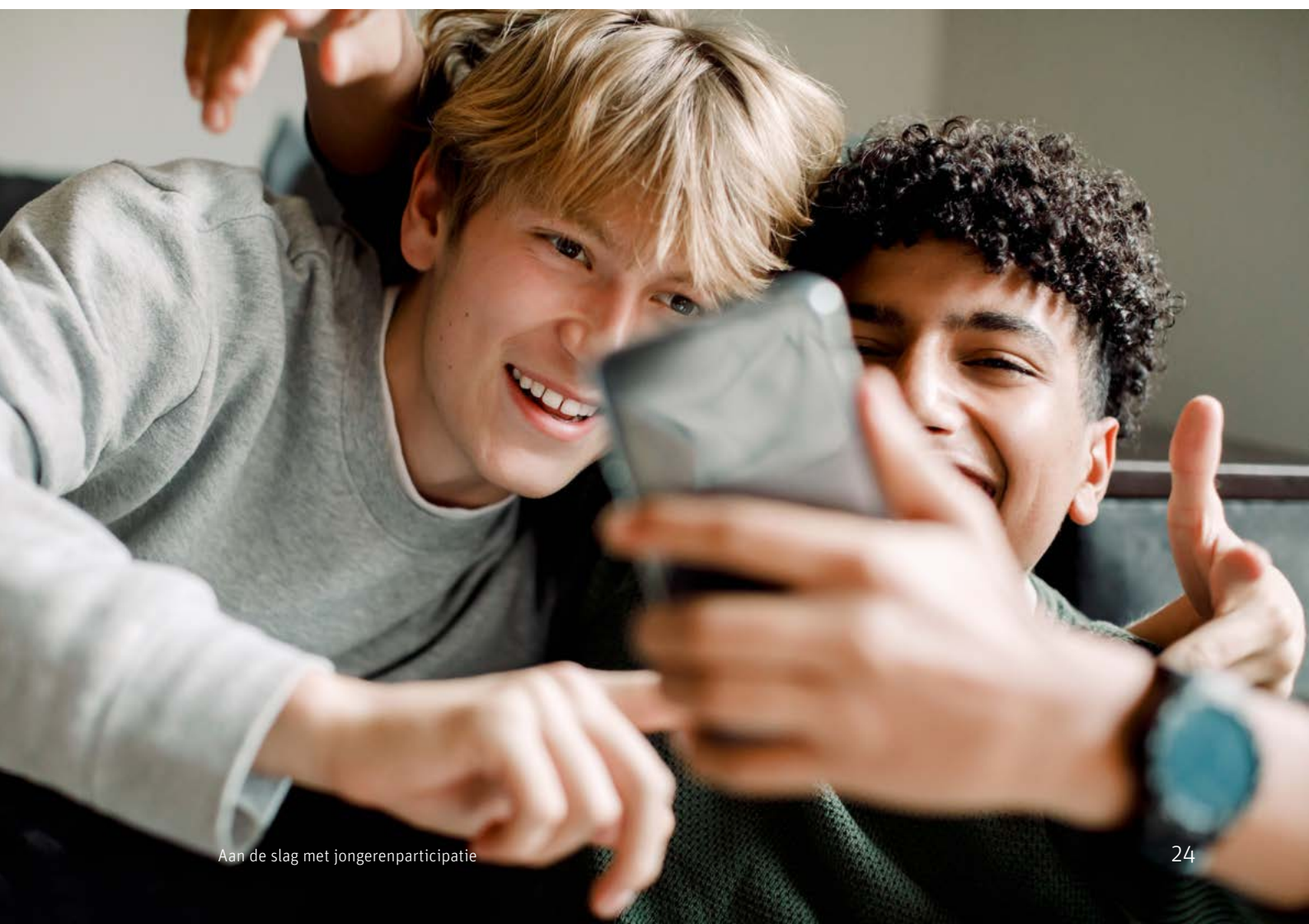

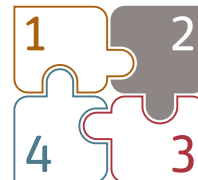
4. Maak het leuk:

- Zorg dat de werkvorm leuk en aantrekkelijk is voor jongeren.
- Met verschillende jongeren komen verschillende voorkeuren van input geven, dus zorg voor afwisseling. Je kunt afwisselen tussen vocale en reflectieve werkvormen, groeps- en individuele werkvormen of tekstuele en visuele werkvormen. Vind de balans tussen de tijd en ruimte om een eigen mening te vormen en het terugkoppelen hiervan in de groep of naar de gemeente.
- Kijk of jongeren ook iets kunnen opsteken van de werkvorm, bijvoorbeeld doordat je ze ook iets uitlegt over besluitvorming in de gemeente, een casus met ze deelt of doordat je ze vooraf een training aanbiedt.

Lees meer bij NJR

2.5 Welke organisaties en tools kun je nog meer raadplegen?

- De ontwikkelaars van **The Alexander Bridge of Participation** zien participatie als een brug met vier sterke pijlers. Deze vier pijlers (initiatief, groei, cultuur en vanzelfsprekendheid) zorgen samen voor duurzame en betekenisvolle participatie.

- Met de Methode Flower of Participation van CHOICE**, ontwikkeld door jonge professionals en vrijwilligers van CHOICE, ontdek je de verschillende vormen van participatie, de belangrijkste elementen van betekenisvolle jongerenparticipatie en wat er nodig is om jongerenparticipatie te laten groeien en bloeien.

- Het CLEAR Model voor Participation** geeft je inzicht in belemmeringen en wat nodig is voor het organiseren van effectieve participatie van jongeren.

- Het Lundy model of Participation** helpt organisaties om beter te luisteren naar kinderen en jongeren. Het bestaat uit vier onderdelen. Space en Voice gaan over dat kinderen het recht hebben om hun stem te laten horen. Audience en Influence gaan erover dat de stem van jongeren voldoende moet worden meegewogen.

- Lees hoe de gemeente Terneuzen tijdens een taxirit jongeren betrok bij gemeentelijke besluitvorming. Daarbij was extra aandacht voor niet alleen luisteren, maar ook handelen naar de stem van jongeren.

- Lees de 5 tips van jongeren die betrokken waren bij het traject Democracy Reloading: Wat vinden jongeren belangrijk als je hen betreft bij je project, organisatie of beleidsproces?

 [Lees meer](#)

- In de toolkit inclusieve jongerenparticipatie van Stichting Alexander vind je handvatten om met jongeren en organisaties in gesprek te gaan over inclusie, diversiteit, gelijkwaardigheid en participatie.

 [Lees meer](#)

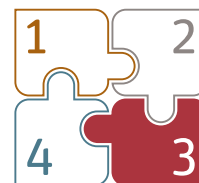
- Checklist van Kinderrechten over hoe je met kinderen praat, in plaats van over kinderen.

 [Lees meer](#)

- Bondgenoten in de democratie NR5 Foundation, een rapport over verschillende vormen van jongereninspraak, met name op lokaal niveau.

 [Lees meer](#)

Thema 3 Organisatorische inbedding

3.1 Wat is een sterke organisatie?

Je kunt de input van jongeren pas goed benutten als jongerenparticipatie niet iets is wat ‘erbij wordt gedaan’, maar een integraal onderdeel is van de gemeentelijke organisatie. Dit zorgt ervoor dat jongeren volwaardige gesprekspartner zijn. Dit vereist de nodige visie, instrumenten en mensen in juiste posities om het te realiseren en bestendigen.

Dit is belangrijk bij het inbedden van jongerenparticipatie in de gemeente:

- **Onderzoek hoe het ervoor staat met jongerenparticipatie in jouw gemeente.**
- **Vraag je collega's of ze jongeren betrekken bij het maken en uitvoeren van beleid** en of ze ervoor open zouden staan om dat uit te breiden. Uit het Democracy Reloading traject blijkt dat beleidsmakers veel nieuwe kennis en inzichten halen uit een verkenning binnen hun gemeente. Bijvoorbeeld door het vinden van bestaande visiestukken, het realiseren dat er een aantal aannames leven of het identificeren van andere behoeften van andere afdelingen.
- **Ontwikkel een visie, strategie en ambitie** voor het betrekken van jongeren bij beleidsvorming en besluitvorming. Analyseer beleidsdocumenten, ook de stukken die niet specifiek op jongeren gericht zijn, en kijk hoe je elementen kunt toevoegen om de stem van jongeren te integreren.
- **Organiseer activiteiten** om medewerkers meer kennis, begrip en bewustzijn te bieden over wat nodig is om structurele en duurzame jongerenparticipatie te bevorderen. Nodig collega's uit voor activiteiten waarbij ze jongeren kunnen ontmoeten. Om de aandacht voor het onderwerp te vergroten, is het belangrijk de betrokken jongeren zo zichtbaar mogelijk te maken. Het vergroten van zichtbaarheid helpt om steeds meer collega's te inspireren om jongeren te betrekken.

- **Investeer extra in enthousiaste collega's.** Vaak nemen enkele enthousiaste beleidsambtenaren het voortouw. Voor effectieve jongerenparticipatie is het ook nodig dat mensen met verschillende functies en van diverse afdelingen betrokken zijn. Begin met medewerkers die gemotiveerd zijn om met jongerenparticipatie aan de slag te gaan. Zij kunnen op hun beurt andere collega's enthousiasmeren.

3.2 Hoe zorg je voor organisatorische inbedding van jongerenparticipatie in beleids- en besluitvorming?

Het succes van jongerenparticipatie in gemeenten hangt grotendeels af van het draagvlak in de gemeentelijke organisatie. Vaak nemen enkele enthousiaste beleidsambtenaren het voortouw. Dat kan een goed begin zijn, maar je hebt bredere betrokkenheid nodig om de ideeën van jongeren in beleid te laten landen.

Deel de meerwaarde van jongerenparticipatie in visie en ambitie

Om jongerenparticipatie een kans van slagen te geven, heeft het een duidelijke vaste plek in de gemeentelijke organisatie nodig. Om dat te bereiken, is het belangrijk om de meerwaarde van jongerenparticipatie breed te delen, bij voorkeur vanuit de visie en ambitie van de gemeente.

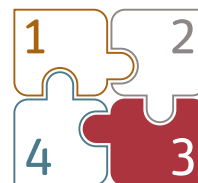
‘Er is een visie op Inwonersparticipatie ontwikkeld waarin ook advies gegeven wordt over jongerenparticipatietrajecten. De visie is bedoeld om de gemeente richting en handvatten te geven voor inwonersparticipatie. Zo kunnen we meer bewust kiezen voor inwonersparticipatie en er ook echt iets mee doen. In de visie staat het antwoord op vragen als: Waarom laten we inwoners participeren? Welk instrument past bij de participatievraag en de doelgroep? En hoe zorgen we ervoor dat het proces niet stopt na de uitvoering van participatie? Het is immers belangrijk om mensen te laten weten wat we doen met hun inbreng en hoe zij dit kunnen merken in het dagelijks leven in de gemeente. Want als we van tevoren niet weten of we hun inbreng concreet kunnen maken en hoe we dit gaan doen, dan kun je beter geen participatie starten.’

Anna Harbers, gemeente Ooststellingwerf

[Meer lezen >](#)

Zorg dat bestuurders jongerenparticipatie ondersteunen

Duurzame veranderingen vragen om een bestuur dat de verandering omarmt en uitdraagt. Bestuurlijk commitment, ambtelijk mandaat, ruimte, tijd en middelen zijn voorwaarden om jongerenparticipatie een goede plek in de gemeentelijke organisatie te kunnen geven. Een enthousiaste wethouder of bestuurder kan helpen om dat voor elkaar te krijgen. Draagvlak creëren gaat voor een groot deel over relaties. Vind mensen die enthousiast zijn en gebruik hen als ambassadeur. Praat met mensen die je nodig hebt, onderzoek waar zij enthousiast over zijn en hoe je ze kunt betrekken bij jongerenparticipatie.

‘Wees niet bang om een wethouder aan te spreken. Speel in op de behoefte van de wethouder en laat momenten en activiteiten hierop aansluiten, zoals werkbezoeken, campagnes, vergaderingen. Een wethouder die gericht is op de inhoud maak je misschien minder blij met een fotomoment. Terwijl dit wel aanspreekt bij een wethouder die graag met media werkt.’

Cilia Daemen, wethouder gemeente Nijmegen over de samenwerking met wethouders

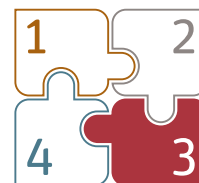
[Meer lezen >](#)

Ontwikkel kennis, begrip en bewustzijn van collega's

Echt luisteren naar jongeren en hen betrekken bij beleid vraagt om een andere manier van werken. Voor zo'n cultuuromslag is een lange adem nodig. Door gerichte activiteiten kunnen medewerkers van de gemeente kennis, begrip en bewustzijn ontwikkelen.

Zo weten zij wat nodig is voor succesvolle jongerenparticipatie, en zien ze de meerwaarde. Daar kun je voor zorgen door het onderwerp vaak en op verschillende manieren onder de aandacht te brengen. Ga na wat collega's nodig hebben om de meerwaarde van jongerenparticipatie te zien.

Investeer in gemotiveerde aanjagers

Investeer in collega's van verschillende functies en afdelingen die de energie en motivatie hebben om aan de slag te gaan met jongerenparticipatie. Zij kunnen vervolgens andere collega's motiveren. Lees hier meer over in [thema 1.3](#) Hoe overtuig je andere collega's van het belang van jongerenparticipatie?

Maak de jongeren zichtbaar

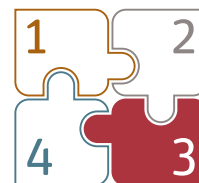
Om de aandacht voor jeugdparticipatie te vergroten, is het belangrijk om de jongeren om wie het gaat zo zichtbaar mogelijk te maken. Wie zijn zij? Wat doen ze? Je kunt jongeren bijvoorbeeld in een teamoverleg aan het woord laten of filmpjes van activiteiten delen. Of je kunt jongeren zelf laten bedenken hoe ze hun zichtbaarheid kunnen vergroten.

Maak zichtbaar wat je kunt bereiken met jongerenparticipatie

Door te laten zien wat je kunt bereiken door jongeren te betrekken, kun je collega's motiveren en inspireren. Wie niet weet hoe je jongerenparticipatie voor elkaar krijgt, en wat het kan opleveren, kan terughoudend zijn om ermee aan de slag te gaan. In veel gemeenten horen we dat hier geldt: als één schaap over de dam is... Laat met voorbeelden zien dat jongerenparticipatie niet ingewikkeld hoeft te zijn en dat het op een makkelijke manier vorm kan krijgen. Bekijk hiervoor ook de pagina [Voorbeelden van jongerenparticipatie bij gemeenten](#).

Reflecteer en leer van wat je doet

Een cultuuromslag maken gaat met vallen en opstaan. Zonder fouten kun je niet leren. Daarom is het belangrijk om regelmatig met de betrokken collega's en de jongeren te reflecteren. Zo houd je goed zicht op wat in jullie gemeente werkt en welke onderwerpen meer aandacht nodig hebben. Lees meer over hoe je dit doet in [thema 4.2](#) Hoe benut ik opgedane inzichten bij het borgen van jongerenparticipatie?

3.3 Hoe organiseer je de implementatie van jongerenparticipatie in je gemeente?

Om jongerenparticipatie een vaste plek te geven in beleid, kan het helpen om bepaalde structuren en systemen in te richten.

Leg je visie en strategie vast

Het is zoals gezegd essentieel om een duidelijke visie, strategie en ambitie te hebben in de gemeente rondom jongerenparticipatie. Dit geeft richting aan de betrokkenheid van jongeren en zorgt ervoor dat het vast onderdeel wordt van gemeentelijke beleid.

De gemeente Alphen aan de Rijn heeft een ambitie en een plan van aanpak ontwikkeld hoe ze in de gemeente jongerenparticipatie vorm willen geven. Met dit plan van aanpak geeft de gemeente invulling aan de motie 'Jongeren denken duurzaam mee'. Ze zetten in op het ontwikkelen van een praktische tool waarmee alle medewerkers van de gemeente direct aan de slag kunnen met jongerenparticipatie en een werkgroep die zorgt voor verbinding binnen en buiten de organisatie.

[Meer lezen >](#)

Creëer een vaste structuur

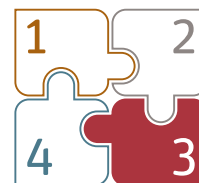
Een jongerenraad is een veelgebruikte vaste structuur. Dit kan helpen om jongerenparticipatie een vaste plek te geven in de gemeente. Let hierbij wel op dat een jongerenraad lang niet altijd een goede afspiegeling vormt van alle jongeren in de gemeente. Het kan zijn dat bepaalde groepen jongeren ondervertegenwoordigd zijn in een jongerenraad. Hun stem wordt mogelijk niet gehoord. Je zult dus altijd ook andere activiteiten moeten uitvoeren. Dat kan goed in overleg met de jongerenraad.

Andere vaste structuren zijn de kinderburgemeester en kindewethouders die regelmatig met medewerkers van de gemeente spreken, of buurtkamers voor jongeren en kinderen.

Volgens Noah Terpstra en Dennis Nijzing van de gemeente Apeldoorn zijn vrijblijvendheid en genoeg tijd de succesfactoren van de Apeldoornse jongerenraad. Ze vertellen over het ontstaan, de organisatie en de samenwerking met de gemeente. 'Er is geen voorzitter, geen secretaris: iedereen is gelijk.'

[Meer lezen >](#)

Betrek jongeren op tijd

Zorg ervoor dat jongeren al in een vroeg stadium van beleidsvorming worden betrokken. Hierdoor kunnen ze vanaf het begin meedenken en invloed uitoefenen op de koers van het beleid. Je loopt minder het risico dat je hun ideeën niet kunt gebruiken omdat ze niet passen binnen al gemaakte keuzes.

Zorg voor duidelijke verantwoordelijkheden

Wijs één of meerdere personen aan die verantwoordelijk zijn voor jongerenparticipatie, met een duidelijk omschreven takenpakket. Dit voorkomt dat het thema tussen wal en schip valt en zorgt voor constante aandacht en opvolging. Omdat je breed organisatorisch draagvlak wilt houden, is het betrekken van andere afdelingen en collega's onderdeel van het takenpakket. Door de verantwoordelijkheid bij meerdere collega's te beleggen, voorkom je dat het afhankelijk wordt van één persoon.

Integreer de stem van jongeren in beleidsdocumenten

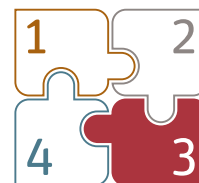
Analyseer bestaande beleidsdocumenten en kijk waar je elementen kunt toevoegen die de stem van jongeren vertegenwoordigen. Bij het opstellen van nieuwe beleidsdocumenten is het belangrijk om de inbreng van jongeren vanaf het begin mee te nemen. Dit garandeert dat jongeren structureel betrokken worden bij de besluitvorming.

Zorg ervoor dat dit standaard wordt meegenomen in het beleid- en besluitvormingsproces. Hierdoor wordt gegarandeerd dat jongeren altijd betrokken worden bij relevante onderwerpen. Dit voorkomt dat hun stem over het hoofd wordt gezien. Er zijn gemeenten die alle voorgenomen besluiten eerst naar de jongerenraad sturen voor advies.

In de gemeente Utrecht is er politiek draagvlak om jongeren te betrekken. De mening van kinderen en jongeren ophalen is dan ook een speerpunt in het coalitieakkoord. In het begin van het traject is bewust geïnvesteerd in relatiebeheer en het boven tafel krijgen van belangen. Dan kun je ook aan die belangen proberen te voldoen.

[Meer lezen >](#)

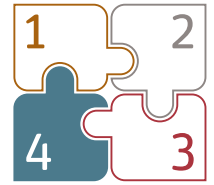
De participatieverordening als wettelijke basis voor participatie

Sinds de inwerkingtreding van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn gemeenten verplicht een participatieverordening op te stellen, ter vervanging van de oude inspraakverordening. Deze verordening vormt een belangrijke basis om participatie, waaronder jongerenparticipatie, structureel te verankeren in de gemeentelijke organisatie. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) ondersteunt gemeenten hierbij met een Model Participatieverordening, een implementatiehandleiding en visuele hulpmiddelen. Gemeenten krijgen ruimte om zelf invulling te geven aan hoe zij inwoners, inclusief jongeren, willen betrekken bij beleid. Dit vraagt om afstemming binnen de gemeentelijke organisatie en een cultuur waarin participatie breed wordt gedragen.

3.4 Meer lezen over organisatorische inbedding

- De podcast '[De Beleidsmakers Jeugd](#)' van het NJi bespreekt hoe je jeugdparticipatie structureel maakt in de gemeente.
- Op de [website van het Kinderrechtencollectief](#) staan diverse middelen die een gemeente kunnen helpen om stappen te zetten richting betekenisvolle kinder- en jongerenparticipatie, zoals:
 - Een podcast over welke stappen een gemeente kan zetten om aan de slag te gaan met participatie en wat de valkuilen zijn.
 - Een oproep aan (nieuwe) raadsleden om meer werk te maken van jongerenparticipatie door middel van een 'raadsbrief', zodat zij participatie op hun agenda zetten.
 - Een concept-motie voor het investeren in lokale jongerenparticipatie.
- In het [dossier Jeugdparticipatie](#) van het NJi lees je hoe je als gemeente kunt beginnen aan jeugdparticipatie.
- De [Kinderrechtentoets](#) geeft je handvatten om kinderrechten voorop te stellen bij het vormgeven van wet- en regelgeving en beleid. Het doel van de toets is om de ontwikkeling en het welzijn van kinderen te waarborgen in alle voorstellen die raken aan de belangen van kinderen.
- Vind hier meer informatie over de [model participatieverordening](#) opgesteld door de VNG.
- Op [Lokale Democratie](#) kun je meer vinden over voorbeelden en de meest recente versie van de handreiking over jongerenparticipatie op lokaal niveau.

Thema 4 Langdurige impact

4.1 Wat verstaan we onder langdurige impact?

Na een verkenning, activiteit of experiment rond jongerenparticipatie merk je gaandeweg dat jongerenparticipatie niet iets is dat je in een jaartje oppakt. Het vergt een lange adem. Er blijft aandacht en capaciteit nodig vanuit de gemeente en het blijft belangrijk om de relatie met steeds weer nieuwe jongeren en stakeholders te vormen en behouden. Hoe zorg je dat je het volhoudt, zodat je duurzame veranderingen in gang zet en houdt?

Welke elementen dragen bij aan het realiseren van meer duurzaamheid en impact?

Leer van eigen en andere bestaande succesvolle praktijken en van fouten en mislukkingen

Er zijn meerdere projecten, netwerken en initiatieven rond jongerenparticipatie waarbij je je als gemeenten kunt aansluiten of die je kunt inzetten of inkopen. In zo'n netwerk houd je elkaar scherp en leer je van elkaar. Bijvoorbeeld:

- [Community of Practice van de VNG](#)
- [Child friendly Cities netwerk](#)
- [MDT trajecten](#)
- [Speaking Minds](#)
- [NJR Expertisebureau](#)
- [Tienskip](#)
- [De Kiesmannen](#)
- [Young Leaders programma](#)
- [De Kleine Ambassade](#)
- [Kinderburgemeesters](#)
- [Internationale trainingen, webinars en tools vanuit Democracy Reloading.](#)

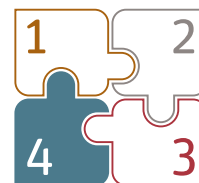
Zorg voor duurzame capaciteit, middelen en financiering

Het is belangrijk dat er budgetten en andere hulpmiddelen worden vrijgemaakt om duurzame en impactvolle participatie daadwerkelijk mogelijk te maken. Succes boek je met een combinatie van politieke steun, een heldere richting aan de hand van doelen en doelstellingen, een duidelijk mandaat, menskracht, diensten zoals inhuur van externen, apparatuur zoals computers en telefoons, materiaal zoals drukwerk, geld, ruimte en tijd. Zorg daarom dat je als gemeente op de hoogte bent van financieringsinstrumenten die een project of proces rond jongerenparticipatie kunnen ondersteunen of een aanvulling kunnen leveren op bestaande middelen.

Breng resultaten in beeld en evalueer

Om te weten of jongerenparticipatie succesvol is en daadwerkelijk impact heeft, is het belangrijk om de resultaten te meten en te evalueren. Gebruik hiervoor methodes die jongeren ook begrijpen en betrek hen bij de evaluatie.

Verspreid de resultaten en uitkomsten van jongerenparticipatie in de gemeente, zowel onder collega's als onder inwoners

Door te laten zien wat je kunt bereiken door jongeren te betrekken, kun je collega's motiveren en inspireren en blijft jongerenparticipatie actueel. En als je naar inwoners communiceert, stimuleer je mogelijk andere jongeren om zich uit te spreken.

Koppel terug aan jongeren en wacht hier niet te lang mee

Dit laat zien dat je jongeren serieus neemt. Het vergroot de kans dat zij betrokken willen blijven. Blijf jongeren informeren over het proces en de voortgang. Maak dit ook zichtbaar aan andere jongeren in de gemeente. Je laat hiermee zien dat de gemeente de input van jongeren serieus neemt en dat je invloed kunt hebben.

Geef jongeren waar ze willen gepaste verantwoordelijkheid voor het vervolgproces en de ontwikkeling en uitvoering van ideeën uit de sessie

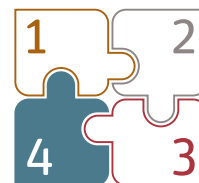
De vervolgstap na een dialoogsessie kan heel concreet zijn, zoals het organiseren van een bijeenkomst of het aanpassen van een beleidsstuk. Het kan ook zijn dat er een vervolgssessie moet komen om de onderwerpen en ideeën verder te bespreken. Hoe dan ook zijn er misschien jongeren die de vervolgstap voor hun rekening willen nemen of erbij willen helpen.

‘Als trainee was dit mijn eerste opdracht bij een gemeente. Hierdoor kon ik ook mijn eigen ‘jongerenperspectief’ nog toepassen en zat ik er nog niet met een sterke ‘ambtenaarsblik’ in. Ik kon mij verbazen en zaken aan de kaart stellen die voor anderen normaal zijn.’

Anna Harbers, (toenmalig) trainee, gemeente Ooststellingwerf

[Meer lezen >](#)

4.2 Hoe benut ik de opgedane inzichten bij het borgen van jongerenparticipatie?

Als je met jongerenparticipatie begint, zul je dingen doen die toch niet goed blijken te werken. Andere dingen zullen juist wel goed gaan. Hoe kun je de geleerde lessen in kaart brengen en meenemen in de doorontwikkeling?

Jongerenparticipatie ontwikkelen gaat met vallen en opstaan. Sommige dingen blijken niet te werken. Er komen te weinig jongeren naar de pizza-avond, jongeren uit de ene wijk zijn enthousiast en uit de andere wijk niet, of het is lastig om jongere kinderen te bereiken. Ook zul je dingen goed doen: een appje dat een jongere over de streep trekt, een opmerking in een raadvergadering waardoor twee collega's je benaderen of ze ook iets kunnen inbrengen bij de jongerenraad.

Leren door te evalueren

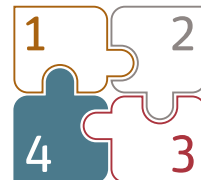
Als je steeds beter wilt worden in jongerenparticipatie, zul je de projecten moeten evalueren. Zo doe je inzichten op die je kunt gebruiken om van te leren. Dat evaluatieproces kun je het beste samen met de jongeren en het team uitvoeren. Reflecteer op wat goed ging, wat verbeterd kan worden, en wat voor de volgende keer anders moet. Op deze manier maak je het leerproces zo rijk mogelijk. Deel geleerde lessen binnen en buiten je gemeente. Ook andersom: leer van wat anderen doen, binnen je eigen en andere gemeenten.

Onderzoek de impact van jongerenparticipatie

Wat is er gebeurd met de ideeën van jongeren? Is het gelukt om de input van jongeren te verwerken? Zijn er beleidsstukken, beleidsvoornemens en activiteiten uit voortgekomen? Betrek hierbij de juiste afdelingen in je gemeente. Leg dit vast, zodat je over een paar jaar kunt zien of de impact toeneemt. Kijk of je de impactmeting zelf kunt oppakken (dit kan al kleinschalig), of dat je hier een extern bureau, hogeschool of universiteit bij kunt betrekken.

Heb oog voor de doelen van de jongeren zelf

Soms hebben projecten voor jongerenparticipatie voor jongeren een ander doel dan het veranderen van beleid. Jongeren willen bijvoorbeeld ervaring opdoen met hoe de gemeente werkt, leren spreken voor groepen of uit een isolement breken. Bespreek deze doelen met henzelf en heb oog voor het behalen van deze doelen gedurende het proces. Dit kan ook weer ideeën opleveren voor het werven van nieuwe jongeren. Dit kan door het afnemen van een nul- en eindmeting waarin zij dezelfde stellingen beantwoorden en je het verschil kunt waarnemen. Of je kunt dit doen door evaluatiegesprekken in te plannen met de groep of individueel en hen hiernaar te vragen.

Maak leren structureel

Ga niet alleen om tafel om te evalueren als er iets is misgegaan, maar maak leren een terugkerend onderdeel van je proces. Ga bijvoorbeeld jaarlijks met het jongerenpanel om tafel om jongerenparticipatie in de gemeente te evalueren. Bespreek met elkaar wat er goed en minder goed gaat binnen de gemeente, de jongerenraad en de rest van de gemeente. Je kunt ervoor kiezen om hier ook collega's bij uit te nodigen en er een gezamenlijk gesprek van te maken, maar je kunt het ook gescheiden houden.

Blijf je successen vieren

Jongerenparticipatie blijft een proces van vallen en opstaan. Dit geldt voor zowel de beleidsmakers als ook de jongeren en andere partners die betrokken zijn. Het vieren van kleine en grote successen dwingt je om op een positieve manier stil te staan bij wat er tot nu toe tot stand is gekomen. Zeker in processen die lang duren zijn dit belangrijke momenten om bewust terug en vooruit te kijken. Manieren om successen te vieren zijn fysieke bijeenkomsten, persoonlijke post of kaartjes, een appje met complimenten of mijlpaal en een bericht op intranet met een foto van een bijeenkomst. En wil je het over een andere boeg gooien? Het delen en vieren van faalacties kan ook tot verbinding en vooruitgang leiden.

4.3 Welke financieringsmogelijkheden zijn er voor gemeenten rond jongerenparticipatie?

Om jongerenparticipatie een blijvende plek te geven en blijvend capaciteit te houden, is structurele financiering nodig. Hiervoor zijn verschillende aanpakken mogelijk.

Van subsidies naar structureel budget

Je kunt beginnen met zoeken naar extra subsidies en fondsen. Die gebruik je dan om jongerenparticipatie een kickstart te geven of te verstevigen en structureel in te bedden in besluitvorming. Vervolgens kun je met een (lager) structureel budget toe, of wordt jongerenparticipatie uit reguliere middelen bekostigd. Er zijn gemeenten die bijvoorbeeld een eenmalige subsidie gebruiken om een jongerenraad op te starten. Als deze zich dan na een aantal jaar bewezen heeft, pakt de gemeente de financiering over.

Aanvullende middelen

Wanneer je aan een specifiek participatieproject begint, bekijk je eerst welke middelen je nodig hebt om dit uit te voeren. Soms zul je het vanuit reguliere middelen kunnen betalen, soms heb je aanvullend middelen nodig, bijvoorbeeld vanuit partners of externe financiering op nationaal of internationaal (EU-)niveau.

Overzicht van fondsen

Soms is de gemeentelijke begroting niet (meteen) toereikend genoeg om alle participatietrajecten in de gemeente te financieren. Blijf daarom goed op de hoogte van de financieringsinstrumenten die een jongerenparticipatieproject of -traject kunnen ondersteunen, zowel intern als extern. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor je maatschappelijke partners. Doe onderzoek naar financiële steun om jongerenparticipatie goed op te zetten en te onderhouden.

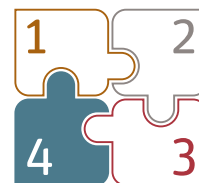
Veel fondsen die zich richten op het ondersteunen van jongerenparticipatieprojecten en -trajecten zijn niet direct door gemeenten zelf aan te vragen, maar wel door (veelal maatschappelijke) organisaties en initiatieven waarmee je als gemeenten vaak al samenwerkt.

Hier vind je een overzicht van alle fondsen in Nederland gericht op maatschappelijk welzijn:

[FIN \(fondseninnederland.nl\)](https://www.fondseninnederland.nl)

Een overzicht van alle EU-financieringsmogelijkheden voor overheden is hier te vinden:

[De EU-fondsenwijzer - Europa decentraal](#)

Subsidielijn Erasmus+ Jeugd

De Subsidielijn [Jongerenparticipatie van Erasmus+ Jeugd](#) is een voorbeeld van een externe financieringsmogelijkheid die zowel door gemeenten als organisaties en jongeren zelf is aan te vragen. Deze subsidie is gericht op projecten die jongeren stimuleren om actief deel te nemen aan de democratie, op lokaal, nationaal of internationaal niveau. Een overzicht van alle mogelijkheden van Erasmus+ Jeugd ter ondersteuning van het jeugd- en jongerenwerk in Europa vind je hier: [Erasmus+ Jeugd: projecten voor en door jongeren | Erasmus+](#). Jongeren die zelf aan de slag willen met het opzetten van een eigen (jongerenparticipatie)project of initiatief, kunnen hiervoor terecht bij [Solidariteitsprojecten](#), [Ik Ben Geweldig](#) of [Verschilmakers](#).

Internationale uitwisselings- en ontwikkelmogelijkheden vanuit Democracy Reloading

Wil je eens kennis opdoen of uitwisselen over jongerenparticipatie met internationale collega's? Democracy Reloading biedt diverse mogelijkheden om deel te nemen aan o.a. internationale trainingen, study visits en webinars.

Hier vind je een overzicht van de mogelijkheden: [Our Solutions](#)

Referentielijst

- Bouwstenen jongerenparticipatie [jongerenparticipatie? zo doe je dat écht goed! - NJR](#)
- Dossier jeugdparticipatie: [Jeugdparticipatie | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)
- Handreiking duurzame jongerenparticipatie: [Handreiking duurzame jongerenparticipatie \(nji.nl\)](#)
- Jeugdparticipatie in gemeenten: inhoudelijke verkenning [Jeugdparticipatie in gemeenten - Een inhoudelijke verkenning \(nji.nl\)](#)
- Jongerenwerk in Europa: grote variatie met een stevige basis: [Jongerenwerk in Europa: grote variatie met een stevige basis | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)
- Kinderrechten gemeenten: [Gemeenten \(kinderrechten.nl\)](#)
- Methodeboek Democracy Reloading: [Democracy Reloading 2024 \(padlet.com\)](#)
- Toolkit Democracy Reloading Europa: [BUILD A YOUTH-FRIENDLY MUNICIPALITY - BIJ \(democracy-reloading.eu\)](#)
- VER_haal: magazine over jeugdparticipatie: [VER_haal: magazine over jeugdparticipatie | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)
- VNG Manifest #MIJNSTEMTELT: [Deze gemeenten zijn al aan de slag met jongerenparticipatie · Lokale Democratie \(programma Democratie in Actie\) \(lokale-democratie.nl\)](#)

Het Nederlands Jeugdinstituut is een nationaal, onafhankelijk kenniscentrum dat toepasbare, actuele kennis over opgroeien en opvoeden verzamelt, verrijkt, duidt en deelt. We zorgen ervoor dat deze kennis voor iedereen beschikbaar is.

© 2025 Nederlands Jeugdinstituut, Erasmus+ Jeugd

Alle informatie uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden. Vermeld daarbij altijd de bron. Overname of hergebruik van foto's of illustraties van [Nji.nl](https://www.nji.nl) of uit publicaties van het NJi is niet toegestaan.

Redactie: Nederlands Jeugdinstituut

Fotografie: EyeEm, iStock

Vormgeving: Punt Grafisch Ontwerp